

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 13. ledna 2016 č. 10

ke Konceptci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na období 2016 – 2020

Vláda

I. bere na vědomí Konceptci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na období 2016 – 2020, obsaženou v části III materiálu čj. 1614/15 (dále jen „Koncepce“)

II. ukládá

1. ministru kultury

- a) realizovat v letech 2016 – 2020 podle aktuálních možností státního rozpočtu České republiky Konceptci ve spolupráci s ostatními členy vlády,
- b) seznámit s Konceptcí hejtmany, primátory statutárních měst, primátora hlavního města Prahy, Svaz měst a obcí České republiky, Asociaci krajů

2. členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy spolupracovat s ministrem kultury při realizaci Koncepce.

III. doporučuje

hejtmanům, primátorům statutárních měst, primátorovi hlavního města Prahy, starostům obcí a dalším členům zastupitelských orgánů krajů a obcí, aby se seznámili s Konceptcí a využili ji při zpracování vlastních dokumentů a naplňování vlastních záměrů v péči o tradiční lidovou kulturu v jejich působnosti.

Provedou:

členové vlády,
vedoucí ostatních ústředních orgánů státní správy

Na vědomí:

hejtmani, primátoři statutárních měst,
primátorka hlavního města Prahy, ředitelé krajských úřadů,
ředitel Magistrátu hlavního města Prahy

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.
předseda vlády

Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na období 2016 - 2020

A. Preambule

Kulturní dědictví je důležitou součástí hmotného a duchovního bohatství České republiky, je zdrojem kulturní rozmanitosti, vzdělanosti, utváří základ kulturní identity obyvatel této země. Ukazuje se, že má velký podíl i při využívání volného času a tím přispívá ke kultivovanosti obyvatel a napomáhá v boji proti rozličným sociálně patologickým jevům ve společnosti. Kulturní dědictví přispívá výrazně též k rozvoji ekonomiky České republiky, protože je motivací a podnětem pro rozvoj cestovního ruchu a podnikatelských aktivit. Můžeme konstatovat, že významně napomáhá celkovému rozvoji nejen jednotlivých obcí, ale též celých regionů. Tradiční lidová kultura tvoří nedílnou, avšak osobitou součást kulturního dědictví, jejímž specifickým je, že je živá a na rozdíl od dědictví hmotného se stále vyvíjí a přetváří. Toto dědictví je tedy zároveň součástí tzv. živé kultury. Na tento dynamický aspekt výslovně upozorňuje Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví (UNESCO, 2003).

Přístup ke kulturnímu bohatství zaručuje všem občanům České republiky zejména Listina základních práv a svobod. Z toho plyne i povinnost státu vytvářet podmínky k tomu, aby občan mohl využívat nejen toto právo, ale i práva související. Zde je třeba zdůraznit zvláště povinnost pečovat všestranně o kulturní dědictví země, protože jeho zachování je podmínkou nutnou pro to, aby občan mohl toto své ústavní právo realizovat. Ve vztahu k tradiční lidové kultuře to znamená, že stát a samospráva na všech úrovních mají pečovat o uchování a rozvoj rozličných projevů tradiční lidové kultury.

Předmětem této Koncepce je ve shodě s Úmluvou o zachování nemateriálního kulturního dědictví především nemateriální složka tradiční lidové kultury. Jejímí jednotlivými prvky se rozumí především zkušenosti, znázornění, vyjádření, znalosti, dovednosti, jakož i nástroje, předměty, artefakty a kulturní prostory s nimi související, které společenství, skupiny a v některých případech též jednotlivci považují za součást svého nemateriálního kulturního dědictví. Pro nemateriální složku tradiční lidové kultury se v České republice běžně používá zkrácený pojem „tradiční lidová kultura“.

Cílem tohoto koncepčního materiálu je definovat nástroje účinnější péče o tradiční lidovou kulturu jako soubor určitých koordinovaných opatření, jejichž účelem je přispět k efektivnější identifikaci, dokumentaci, ochraně, využívání a předávání tradiční lidové kultury nastupujícím generacím. Při dosahování tohoto cíle je třeba usilovat o uplatňování principu rovných příležitostí žen a mužů, jak ve vztahu k uchovávání rozličných forem tradiční lidové kultury, tak v přístupu všech jednotlivců k nim. Základní cíl vláda České republiky definovala a podpořila již v Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice, schválené usnesením vlády č. 571 ze dne 11. 6. 2003 na léta 2003 – 2010, v Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu na léta 2011 až 2015, schválené usnesením vlády č. 11 z 5. 1. 2011, a ve Státní kulturní politice České republiky na léta 2015 – 2020, schválené usnesením vlády č. 266 ze dne 15. 4. 2015. Základním záměrem dosavadních koncepčních materiálů bylo vytvořit systém péče, do něhož se zapojí státní i nestátní organizace a jednotlivci tak, aby přispěli k identifikaci, dokumentaci a ochraně dochovaných projevů tradiční lidové kultury, k jejich využití při obohacení současné kultury a předání těchto projevů dalším pokolením. Cílem navrhovaného materiálu je v těchto tendencích pokračovat a přispět tak k udržitelnosti současného stavu tradiční lidové kultury v České republice.

B. Stručná analýza současného stavu

Vysvětlení pojmu a historie

Rozličné projevy tradiční lidové kultury jsou trvalou součástí života naší společnosti. Míra jejich dochování se značně liší dle jednotlivých regionů a společenských vrstev. Někde tak život společnosti jen zvolna a občas ovlivňuje, jinde jsou jeho nedílnou součástí. Dochovaly se jak ve své podobě hmotné (a to movité i nemovité), tak i jako nehmotné prvky, které se předávají ústním podáním a napodobováním z generace na generaci. V druhém případě se tak děje převážně v rodinách a různých místních a kulturních společenstvích, někdy i díky školnímu a mimoškolnímu vzdělávání. Je třeba zdůraznit, že jevy nemateriální tradiční lidové kultury musíme vnímat jako významné a výrazné prvky historické paměti národa. Patří sem zejména lidová hudba a tanec, lidová slovesnost, lidové divadlo, hry, obřady, obyčeje, zvyky, rozličné technologické dovednosti a postupy, lidová řemeslná a lidová umělecká výroba. Ve všech těchto projevech se uchovávají a z generace na generaci traují místně nebo regionálně vymezené vědomosti a zkušenosti každodenního materiálního a duchovního života lidí, povědomí sounáležitosti s obcí, regionem nebo státem. Řada těchto projevů nebyla ještě nedávno dostatečně dokumentována a nebylo zajištěno jejich mezigenerační předávání. Tuto situaci se podařilo zlepšit díky úsilí Ministerstva kultury, které poprvé v roce 2003 připravilo první návrh vládní Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v ČR (usnesení vlády č. 571/2003) a spolu s Národním ústavem lidové kultury (dále jen NÚLK) se podařilo vytvořit celorepublikovou síť odborných regionálních pracovišť, která na sebe převzala plnění stěžejních úkolů a podařilo se tak významně eliminovat hrozící nebezpečí ztráty nebo negativní proměny některých významných kulturních hodnot a tradic. Základním předpokladem pokračování

tohoto trendu je věnovat péči o tradiční lidovou kulturu trvalou pozornost, především její dokumentaci a prezentaci výsledků, vyhledávání rizik a příležitostí, a pro tyto účely pravidelně aktualizovat vládní Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v ČR.

Prvky tradiční lidové kultury se neustále proměňují. Tento vývoj je přirozený, avšak především nehmotná část tradiční lidové kultury podléhá – už s ohledem na svou povahu – rychlým proměnám, které mohou vést až k naprostému zániku. Velký podíl na těchto procesech má narůstající tlak standardizované mezinárodní masové kultury. Nezanedbatelnou roli zde hraje též velký pokrok v oblasti informačních technologií a systémů. Právě proto je nutno především nemateriální fenomény tradiční lidové kultury dokumentovat a redokumentovat, aby nedocházelo ke ztrátě paměti národa a místních společenství, aby bylo zajištěno mezigenerační předávání a revitalizace a aby nedocházelo tímto vývojem k ochuzování tradic. Nový nános může naopak vést k nežádoucí unifikaci a ke ztrátě toho, co je pro tradiční lidovou kulturu typické – její rozmanitosti. Oslabení naší kulturní rozmanitosti by vedlo ve svém důsledku k omezení kulturní rozmanitosti evropského společenství se všemi důsledky, které z tohoto vyplývají: oslabení turistického ruchu, sebeidentifikace, reprezentace místních společenství, případná ztráta vědomí sounáležitosti atp. Nejúčinnějším způsobem uchovávání kulturního dědictví je jeho přirozené předávání z generace na generaci.

Projevy tradiční lidové kultury jsou již od 2. poloviny 19. století předmětem studia etnografů (národopisců) a jsou zaznamenávány a zpřístupňovány veřejnosti prostřednictvím odborných institucí, ale i spolků a jednotlivců. Péče o tuto část kulturního dědictví však nebyla dlouho ze strany státu a jeho odborných institucí nijak usměrňována a kodifikována. Tento stav trval až do roku 2003, tedy do doby schválení první vládní Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na léta 2003 – 2010, která se pokusila poprvé v historii dát veškerému úsilí v tomto oboru jistou systematickosti. Již při hodnocení prvních výsledků v roce 2010 byl tento systém koordinované péče vyhodnocen jako úspěšný a aktualizovaná Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v ČR 2011–2015 na něj úspěšně navázala. Lze konstatovat, že její tvůrci dobře odhadli reálnost předložených úkolů, celkově lze zhodnotit plnění i této druhé koncepce jako úspěšně. Koncepční materiál předkládaný pro období 2016 – 2020 bere v potaz úspěchy i nedostatky předchozího období a jeho hlavní snahou je dořešit přetrvávající problémy a udržet dobrou úroveň spolupráce odborných organizací na úrovních státu, kraje i obcí, posílit spolupráci s neziskovým sektorem a školami.

Mezinárodní souvislosti a tuzemský vývoj v posledních letech

Nutnost ochrany kulturního dědictví si uvědomují státy na celém světě. Velké úsilí vynakládá na tomto poli UNESCO. V roce 1989 schválilo 25. zasedání Generální konference UNESCO „Doporučení k ochraně tradiční a lidové kultury“. V naší zemi se v roce 1995 uskutečnila první mezinárodní poradní expertů UNESCO ze zemí střední a východní Evropy o plnění Doporučení v zúčastněných zemích. Následovala série dalších regionálních porad nejen u nás, ale i v jiných částech světa. Vyvrcholením těchto odborných expertních porad bylo v roce 1999 celosvětové shromáždění ve Washingtonu, jež přijalo „Akční plán na ochranu a rozvoj nehmotného kulturního dědictví“, který naznačil nejdůležitější kroky k ochraně ohrožených fenoménů nehmotného kulturního dědictví, tedy i některých projevů lidové kultury. Završením těchto snah bylo přijetí „Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví“ (Paříž, 2003), již iniciovali a na jejíž přípravě se podíleli i čeští experti.

V návaznosti na toto mezinárodní dění a v souladu s tehdejší vládní „Kulturní politikou v České republice“ byla v roce 2003 přijata vládou „Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice“. Konkrétní úkoly této Koncepce směřovaly k efektivnější identifikaci tradiční lidové kultury, její systematické dokumentaci, uchovávání a předávání dalším generacím, jakož i k její prezentaci veřejnosti u nás i v zahraničí. V tomto duchu na ně navázaly i konkrétní úkoly stanovené pro období 2011 – 2015.

K Úmluvě o zachování nemateriálního kulturního dědictví přistoupila Česká republika v roce 2009 a teprve tehdy tím získala právní ochranu pro své nemateriální kulturní dědictví. Jako implementační nástroj pro plnění úkolů této mezinárodní úmluvy se velmi dobře osvědčila právě Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice, neboť už v té době beze zbytku refletovala veškeré úkoly plynoucí z této úmluvy pro Českou republiku.

Všechny tyto skutečnosti dokládají, že Česká republika v porovnání s ostatními státy stála a stojí stále v popředí úsilí o zachovávání vlastních tradic lidové kultury. Toto její mezinárodní postavení bylo potvrzeno v červnu 2010 jejím zvolením do Mezivládního výboru pro zachování nemateriálního kulturního dědictví, který řídí provádění Úmluvy. Tento mandát vypršel v roce 2014. V tomto období byla Česká republika zastoupena svými experty rovněž v Subsidiárním orgánu a v Konzultativním orgánu Mezivládního výboru pro zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO.

Po přijetí „Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice“ bylo třeba pověřit na národní úrovni a na regionální úrovni vybrané stávající odborné instituce funkcí informačních, školicích a metodologických pracovišť pro dokumentaci tradiční lidové kultury a péči o ni. Na celostátní úrovni pověřilo Ministerstvo kultury touto úlohou Národní ústav lidové kultury ve Strážnici (2004) a na regionální úrovni kraje a krajské úřady pověřily vybraná muzea (2004 – 2008). Regionálními odbornými pracovišti pověřenými péčí o tradiční lidovou kulturu v krajích (dále jen regionální pracoviště) se staly tyto instituce a jsou jimi dosud:

- Hlavní město Praha: Muzeum hl. m. Prahy
- Středočeský kraj: Regionální muzeum v Kolíně

- Jihočeský kraj: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích
- Plzeňský kraj: Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech
- Karlovarský kraj: Muzeum Cheb, p. o. Karlovarského kraje
- Ústecký kraj: Regionální muzeum v Teplicích
- Liberecký kraj: Muzeum Českého ráje Turnov
- Královéhradecký kraj: Muzeum východních Čech v Hradci Králové
- Pardubický kraj: Národní památkový ústav, ÚPS na Sychrově - *detašované pracoviště Správa souboru lidových staveb Vysočina*
- Kraj Vysočina: Muzeum Vysočiny Třebíč
- Jihomoravský kraj: Masarykovo muzeum v Hodoníně
- Zlínský kraj: Slovácké muzeum v Uherském Hradišti
- Olomoucký kraj: Vlastivědné muzeum v Olomouci
- Moravskoslezský kraj: Muzeum Těšínska (Český Těšín) a Muzeum Novojičínska (Nový Jičín)

Tato regionální pracoviště se stala odbornými garanty péče o tradiční lidovou kulturu v jednotlivých krajích. Pro tato pracoviště každoročně vyhlašuje Ministerstvo kultury výběrová dotační řízení, do nichž se mohou hlásit se svými projekty. Zřízení regionálních pracovišť orgány územních samospráv se projevilo jako velice prozíratelný a zásadní krok, protože vznik sítě těchto pracovišť, výsledky jejich práce a spolupráce s orgány územní samosprávy, vzájemná spolupráce regionálních pracovišť s NÚLK a Ministerstvem kultury přináší trvale příznivé výsledky.

Mimo tuto síť se významně podílejí na plnění úkolů Konceptu muzea zřizovaná Ministerstvem kultury (zejména Národní muzeum, Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě, Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Moravské zemské muzeum) a další jím zřizované instituce (Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Národní památkový ústav, Národní filmový archiv). Velmi přínosné jsou pro realizaci Konceptu mnohé projekty Etnologického ústavu Akademie věd, v.v.i., etnologických pracovišť vysokých škol, České národopisné společnosti, z.s., spolků na místní i regionální úrovni, místních samospráv a dalších občanských iniciativ, včetně fyzických osob. Rovněž pro podporu jejich projektů vyhlašuje každoročně Ministerstvo kultury od roku 2005 výběrové dotační řízení. Finanční podporu se oproti předchozímu období podařilo navýšit, Ministerstvo kultury považuje tuto podporu za prioritní.

Přehled o výši poskytnutých finančních prostředků v rámci programu Ministerstva kultury na podporu tradiční lidové kultury v letech 2010 - 2015

	kategorie A		kategorie B	
rok	počet projektů	dotace celkem v Kč	počet projektů	dotace celkem v Kč
2010	39	3 067 000	30	5 412 000
2011	34	3 000 000	29	5 010 000
2012	31	2 530 000	29	5 241 000
2013	30	1 870 000	28	5 248 000
2014	25	2 094 000	38	4 831 000
2015	23	1 956 000	26	4 575 000
celkem	159	14 517 000	154	30 317 000

Celkem: 362 projektů, dotace 44 834 000 Kč

Výsledky plnění úkolů Konceptu jsou každoročně zveřejňovány ve výročních zprávách výše uvedených institucí, Ministerstva kultury a také pomocí internetových domén pod správou NÚLK www.nulk.cz, www.lidovakultura.cz a www.lidovaremesla.cz.

V oblasti identifikace prvků tradiční lidové kultury proběhl již mezi lety 2006 – 2010 na celém území České republiky dotazníkový výzkum, na němž se podílela pověřená regionální pracoviště. Výsledky tematicky zaměřených dotazníků byly následně zpracovány jednak za celou Českou republiku, jednak za každý kraj samostatně. Vznikla tak obsáhlá databáze o současné podobě tradiční lidové kultury v České republice, která je stále zdrojem témat pro hlubší terénní výzkum a podrobnější dokumentaci, které pokračovaly i mezi lety 2011-2015.

Výběr z výstupů ediční, metodické a výzkumné činnosti NÚLK v letech 2011 – 2015

Publikace:

Blahůšek, J., Lukešová, M.: Metodika identifikace a dokumentace tradiční lidové kultury v České republice v kontextu Konceptu účinnější péče o tradiční lidovou kulturu na léta 2011–2015. Strážnice 2011, 219 s. ISBN 978-80-87261-69-9.

Blahůšek, J., Vojancová, I.: Vesnické masopustní občůzky a masky na Hlinecku. Strážnice 2011, 144 s. ISBN 978-80-87261-71-72.

Kolektiv autorů: Malý etnologický slovník, Strážnice 2011, 115 s. ISBN 978-80-87261-70-5.

- Lukešová, M., Rýpalová, E.: Způsoby prezentace tradiční lidové kultury v muzeích v přírodě (elektronická publikace), <http://www.nulk.cz/Informace.aspx?sid=726>, Strážnice 2012, 55 s., ISBN 978-80-87261-82-8.
- Teturová, J., Blahůšek, J.: Jízda králů na jihovýchodě České republiky, Strážnice 2012, 143 s., ISBN 978-80-87261-78-1.
- Jančář, J.: Proměny Slovácka. (Lidová kultura – od feudálního poddanství k postmodernímu společenství). Strážnice 2011, 142 s., ISBN 987-80-87261-48-4.
- Křížová, A. – Šimša, M.: Lidový oděv na Moravě a ve Slezsku I. Ikonografické prameny do roku 1850. Strážnice 2012, 256 s., ISBN 978-80-87261-83-5.
- Kolektiv autorů: Výšivka, krajka a aplikace na tradičním oděvu. Strážnice 2013, 192 s., ISBN 978-80-87261-86-6.
- Jančář, J.: Etnografie na Moravě a ve Slezsku v limitech 20. století, Strážnice 2014, 119 s., ISBN 978-80-87261-92-7.
- Šimša, M.: Knihy krejčovských stříhů v českých zemích v 16. až 18. století. Strážnice 2013, 304 s., ISBN 978-80-87261-87-3.

Výzkumné projekty:

Tematický česko-anglický slovník etnologických pojmů (řešitelka Mgr. Eva Románková) – dlouhodobý projekt

Výzkumy menšího rozsahu realizované v rámci okruhu hlavní činnosti NÚLK Kulturní statky nemateriálního dědictví lidstva (zaměřené na kulturní statky slovácký verbuňk, jízda králů, odzemek, taneční a sociální kulturu).

V roce 2008 byl s ohledem na Úmluvu Příkazem ministra kultury č. 41/2008 zřízen Seznam nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky, k němuž byl vydán metodický pokyn (příkaz ministra i metodický pokyn byly v roce 2012 novelizovány a došlo k úpravě názvu na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury). Do roku 2014 byly do seznamu zapsány tyto prvky navržené uvedenými předkladateli:

1/2009	Slovácký verbuňk	Národní ústav lidové kultury ve Strážnici
2/2009	Vesnické masopustní občůzky a masky na Hlinecku	NPÚ – SLS Vysočina, Hlinsko
3/2009	Jízdy králů na Slovácku	Národní ústav lidové kultury ve Strážnici
4/2009	Sokolnictví – umění chovu dravců, jejich ochrany, výcviku a lovu s nimi	Ministerstvo zemědělství
5/2011	Myslivost – plánovitě trvale udržitelné obhospodařování zvěře a jejího prostředí jako přirozená součást života na venkově	Českomoravská myslivecká jednota
6/2012	Valašský odzemek	Valašské muzeum v přírodě, Rožnov pod Radhoštěm
7/2012	Vodění jidáše	NPÚ – SLS Vysočina, Hlinsko
8/2012	Východočeské loutkářství	Královéhradecký kraj, Pardubický kraj
9/2013	Běh o Barchan	Město Jemnice
10/2014	Technologie výroby modrotisku	Národní ústav lidové kultury ve Strážnici
11/2014	Tradiční léčebné procedury a odkaz V. Priessnitz	Olomoucký kraj
12/2014	České loutkářství – lidové interpretační umění	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Praha

Do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva (UNESCO) byly zatím zapsány tyto statky: Slovácký verbuňk (2005), Masopustní občůzky a masky na Hlinecku (2010), Sokolnictví

(2012 – přidružení ČR k nadnárodní nominaci koordinované Spojenými arabskými emiráty) Jízdy králů na jihovýchodě České republiky (2011). Podmínkou pro zápis do tohoto mezinárodního reprezentativního seznamu je předchozí zápis do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR, u všech jmenovaných statků se tak stalo v roce 2009.

Období mezi lety 2011 – 2015 bylo důležité pro tvorbu soupisů regionálně významných prvků tradiční lidové kultury na úrovni krajů (tzv. krajských seznamů). Dle metodického pokynu Ministerstva kultury lze nominovat prvky do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky od roku 2014 pouze po předchozím zapsání do krajského seznamu. Tato seznamy se podařilo vytvořit v krajích: Královéhradecký (2011), Liberecký (2012), Plzeňský (2012), Karlovarský, Jihočeský, Pardubický, Kraj Vysočina, Zlínský, Jihomoravský (všechny 2013), Olomoucký, hl. m. Praha, Ústecký (všechny 2015). Jednání o krajských seznamech se nepodařilo zatím úspěšně završit v krajích Středočeském a Moravskoslezském.

Na webových stránkách www.lidovakultura.cz jsou veřejnosti zpřístupňovány rozmanité přehledy akcí zaměřených na uchování, prezentaci a šíření projevů tradiční lidové kultury, jsou zde také informace o činnosti a složení Národní rady pro tradiční lidovou kulturu, která je poradním orgánem ministra kultury, a o Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky. Je tu i soupis institucí a organizací zabývajících se problematikou tradiční lidové kultury.

Na poli uchovávání tradiční lidové kultury se jako důležité jeví využívání vybraných projevů tradiční lidové kultury při výchovně vzdělávacím procesu ve školách. Zde hraje nezastupitelnou roli Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a konkrétní vzdělávací instituce. Národní ústav lidové kultury ve spolupráci s Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu organizuje čtyřsemestrální rekvalifikační kurz s názvem Škola folklorních tradic, který je významnou aktivitou vedoucí k uchování tradic lidové kultury. Národní ústav lidové kultury dále připravuje pro školy všech stupňů specializované pořady v Muzeu vesnice jihovýchodní Moravy. Obdobným způsobem postupují i další muzea v celé České republice.

Nezanedbatelnou roli v oblasti uchovávání a prezentace tradiční lidové kultury sehrává Ministerstvo obrany, které zřizuje Vojenský umělecký soubor Ondráš. Tento soubor se ve své činnosti zabývá uchováváním a rozvíjením vybraných prvků tradiční lidové kultury a kulturního dědictví. Zaměřuje se na zaznamenávání prvků a aspektů tradičních kulturních projevů, zejména souvisejících s vojenskou tematikou (písňové, hudební, taneční, popř. kombinované projevy apod.). Tento tematický okruh bude nově ve smyslu této koncepce systematicky a principiálně mapován, dokladován a prezentován s cílem obrodit a posílit osobnostní i národní vztah k těmto artefaktům pozitivního kulturního dědictví.

Mimořádný význam v uchovávání tradiční lidové kultury má udělování titulu „Nositel tradice lidových řemesel“ dle nařízení vlády č. 5/2003 Sb., o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury, ve znění pozdějších předpisů. Je to zvláštní forma ocenění lidových řemeslníků, jejich dovedností, znalostí postupů a technologií tradičních lidových řemesel, zvláště těch, jimž hrozí zánik. Dosud tak ministr kultury ocenil 62 vybraných řemeslníků (seznam držitelů: <http://www.lidovaremesla.cz/?page=nositele/roky>). Toto ocenění a následná možnost držitelů titulu ucházet se o dotaci Ministerstva kultury na prezentaci svého řemesla jsou zároveň podporou drobného podnikání a příkladem využití tradiční lidové kultury jako faktoru udržitelného rozvoje. Český projekt Nositel tradice lidových řemesel je mezinárodně velmi ceněnou národní variantou světového programu UNESCO „Žijící lidské poklady“. Pro uveřejňování informací z oblasti tradičních lidových řemesel zřídil Národní ústav lidové kultury portál www.lidovaremesla.cz. K této formě veřejného oceňování lidových řemeslníků s výjimečnými rukodělnými hodnotami se v průběhu naplňování koncepce připojila některá města a kraje oceňující lidové tvůrce na místní či krajské úrovni (kraje: Jihočeský, Jihomoravský, Královéhradecký, Liberecký, Olomoucký, Pardubický, Středočeský, Kraj Vysočina, Zlínský; města: Uherské Hradiště).

K šíření, prezentaci a předávání hodnot tradiční lidové kultury je možné uvést dlouhou řadu výstav s projevy lidové kultury v řadě muzeí a skanzenů, speciálních pořadů, výchovných koncertů, slavností, předvádění lidových obřadů, obyčejů, zvyků, tradičních řemesel a technologií lidové umělecké výroby. To je doložitelné prostřednictvím statistických šetření v rámci státní statistické služby (zákon č. 89/1998 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů), která pro MK provádí Národní informační a poradenské centrum pro kulturu (viz. tab.) Statistická data jsou získána od kulturních subjektů zřizovaných orgány státní správy, kraji, obcemi, spolků apod.

Statistická šetření TLK v letech 2011 - 2014		Rok			
Název výkazu	Počet	2011	2012	2013	2014
Kult 17-01 Roční výkaz o památkových objektech s kulturním využitím	akcí TLK	160	245	190	306
	návštěvníků	290 219	278 082	252 531	367 730
Kult 22-01 Roční výkaz o kulturně vzdělávací a zájmové činnosti	akcí TLK	936	1 167	1 185	1 286
	návštěvníků	1 170	1 263	1 233	1 398
	folklorních souborů celkem	137	069	590	083
	akcí	95	105	97	91
Kult 14-01 Roční výkaz o muzeu a galerii	etnografických muzeí	378	452	450	408
	etnografických a antropologických výstav	12	12	11	12
Kult 23-01 Roční výkaz o divadelních, filmových, hudebních a tanečních festivalech	etnografických muzeí	244	227	227	221
	etnografických a antropologických výstav	26	27	11	33
Kult 25-01 Roční výkaz o hudebních tělesech	festivalů lidového tance	12	12	15	14
	festivalů etnické hudby		20	22	24

Byla též vydána řada publikací, často s podporou Ministerstva kultury, krajů i měst a obcí. Šíření a prezentace projevů tradiční lidové kultury jsou významně podporovány nejen Ministerstvem kultury, ale i grantovými systémy obecní a krajské samosprávy.

Značné úsilí je věnováno také mezinárodní spolupráci při péči o projevy tradiční lidové kultury. Děje se tak především v rámci spolupráce s UNESCO, zeměmi Visegrádského seskupení a nevládními světovými organizacemi jako jsou CIOFF (International Council of Organizations of Folklore Festivals and Folk Arts – Mezinárodní rada organizátorů folklorních festivalů a lidového umění) či IOV (International Organization of Folk Art – Mezinárodní organizace pro lidové umění), IGF (International Union of Folklore Association – Mezinárodní unie folklorních sdružení), ale též ICOM (International Council of Museums – Mezinárodní rada muzeí), AEOM (Association of European Open Air Museums – Asociace evropských muzeí v přírodě) atd. Spolupráce však probíhá i na regionální a lokální úrovni.

Při plnění úkolů v oblasti péče o tradiční lidovou kulturu v České republice se podařilo mezi lety 2003 – 2015 položit základy nového systému odborné práce při identifikaci, dokumentaci, uchovávání, šíření a prezentaci projevů tradiční lidové kultury a zároveň jej stabilizovat.

Vstupy pro aktualizaci Koncepce pro období 2016 – 2020 tvoří zejména:

- Úmluva a platné prováděcí směrnice UNESCO;
- Programové prohlášení vlády ČR ze dne 12. 2. 2014 č. 96/2014;
- Státní kulturní politika na léta 2015 – 2020 (s výhledem do roku 2025), kterou vláda České republiky vzala na vědomí svým usnesením č. 393 ze dne 15. 4. 2015;
- výsledky dosažené při realizaci dosavadní Koncepce platné pro období 2011 – 2015;
- zkušenosti českých účastníků mezinárodních porad a konferencí (zprostředkované výměny názorů, zkušeností poznatků o aktuálním stavu ochrany tradiční lidové kultury v jednotlivých účastnických státech);
- průběžné konzultace se zástupci regionálních pracovišť pověřených péčí o tradiční lidovou kulturu a jejich zřizovatelů (krajů).

SWOT analýza současného stavu

Silné stránky

- **Silná tradice** – v naší zemi nadále existuje velké bohatství živé a dochované tradiční lidové kultury, v některých regionech jsou dosud živé prvky tradiční lidové kultury součástí každodenního života.

- **Úspěšné novodobé projekty** - nadále se úspěšně realizuje národní projekt Nositel tradice lidových řemesel, v osmi krajích se podařilo zavést krajskou obdobu tohoto ocenění; podařilo se zavést Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR, ve dvanácti krajích i krajskou obdobu tohoto seznamu
- **Příznivý postoj veřejnosti** - velkou pomocí je příznivé přijetí záměrů Koncepce odbornou i laickou veřejností a orgány místní a krajské samosprávy; aktivní podíl dobrovolných spolupracovníků, jimž je poskytována soustavná metodická pomoc a mnohdy i pomoc finanční
- **Existence sítě odborných organizací** pro péči o tradiční lidovou kulturu, vytvoření profesionálních týmů - péči o tradiční lidovou kulturu je pověřen NÚLK a regionální pracoviště se sítí dobrovolných spolupracovníků a spolupracujících institucí, s jejichž pomocí se postupně rozvíjí koordinovaný systém péče o tradiční lidovou kulturu
- **Zlepšení české muzejní pedagogiky** - významně se projevilo i u projektů prezentujících tradiční lidovou kulturu v rámci školních programů
- **Úzká spolupráce s vědeckými institucemi** - úspěšně se rozvíjí spolupráce s vědeckou sférou, zejména s Akademií věd České republiky, v.v.i.
- **Udržitelná míra financování projektů prostřednictvím MK** - Ministerstvu kultury se daří udržovat podporu z dotačních programů v rámci programu Kulturní aktivity, Programu poskytování tvůrčích anebo studijních stipendií a v rámci výzkumného programu NAKI i v oblasti institucionální podpory rozvoje výzkumných organizací; při příznivém vývoji státního rozpočtu se daří podporu i navyšovat
- **Výrazný podíl aktivit spolků a místních komunit** – dlouhodobě dochází k bohaté prezentaci vybraných prvků tradiční lidové kultury v rámci folklorního hnutí; díky tomu se Česká republika může pyšnit světově ojedinělým systémem folklorních přehlídek a festivalů
- **Bohaté etnografické sbírkové fondy** – řada muzeí aktivně zapojených do plnění této koncepce jsou tradičními muzejními institucemi s bohatými historickými sbírkovými fondy, budovanými od 1. pol. 19. století.
- **Novodobé ukotvení péče o tradiční lidovou kulturu v právním řádu ČR** – přistoupením k Úmluvě o zachování nemateriálního kulturního dědictví je vytvořena právní garance péče o nemateriální tradiční lidovou kulturu, úmluva je součástí českého právního řádu a za určitých předpokladů má přednost před zákonem
- **Úspěšná spolupráce se středními a vysokými školami** při zařazování přednášek a seminářů s tématy péče o nemateriální kulturní dědictví do výuky
- **Velmi dobré postavení ČR v oblasti zachování a péče o nemateriální kulturní dědictví na mezinárodní úrovni**, aktivní a velmi úspěšná spolupráce v této agendě v rámci UNESCO

Slabé stránky

- **Nedostatečná úroveň předávání znalostí o tradiční lidové kultuře** - v rámci školního a mimoškolního vzdělávání přetrvává nedostatečná úroveň seznamování s regionální tradiční lidovou kulturou a jejím významem, problém je markantní ve velkých aglomeracích a v místech se slabou úrovní zachování a udržování místních tradic

- **Nedostatečné zveřejňování výsledků výzkumů široké veřejnosti** - řada výzkumů není odbornými pracovišti dostatečně zpracována
- **Nedostatečné využití elektronických databází** - neodpovídá možnostem dostupných informačních technologií - špatná, příp. nedostatečná informovanost o existenci konkrétních elektronických databází a odborných informačních kanálů
- **Nedostatečná podpora a spolupráce odborných pracovišť na rozvíjení serveru www.lidovakultura.cz** - obsahová stránka serveru je nedostačující, server je uživatelsky málo přitažlivý
- **Ohrožení tradičních lidových řemesel tlakem masové produkce tuzemského i zahraničního kýče**
- **Ojedinele se vyskytující nesprávné užití značky „Nositel tradice lidových řemesel“** pro výrobky, jejichž výrobce není držitelem tohoto ocenění, případně pro výrobky Nositelů tradice lidových řemesel, na které se toto ocenění nevztahuje
- **Nekvalitní veřejná prezentace a případné zneužívání fenoménů tradiční lidové kultury** – to vede k znevážení tradiční lidové kultury a k záměně těchto prvků při jejich prezentaci za prázdnou nápodobu, negativní vliv konzumerismu a negativní vliv cestovního ruchu
- **Prezentace tradiční lidové kultury v českých médiích** - je stále nedostatečná a zavádějící, přestože státní instituce i spolky trvale vyvíjejí tlak na to, aby se tato situace změnila.
- **Personální poddimenzovanost regionálních pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu** – novodobá péče o tradiční lidovou kulturu s sebou přinesla řadu nových úkolů, kterých se většina institucí od prvopočátku (roky 2004 až 2005) ujala bez personálního navýšení stavu zaměstnanců. Tato situace na některých pracovištích přetrvává, proto nemohou více rozvíjet vlastní činnost v oblasti péče o tradiční lidovou kulturu a soustředí se pouze na plnění základních úkolů vyžadovaných NÚLK a MK. Těžiště práce těchto pracovišť by mělo být především v činnosti pro potřeby příslušného kraje a rozvoj pracoviště by měl být v zájmu krajské samosprávy.
- **Nedostatečné prostředky na akvizice, konzervování, restaurování a dokumentaci** – jsou problémem muzejních institucí ve všech oblastech činnosti, oblasti tradiční lidové kultury se problém týká též citelně, nejde však o problém konkurence soukromých zájemců, ale o obecný nedostatek finančních prostředků, tedy i na konzervování, restaurování a výkup tradičních dokladů lidské činnosti, ať už jde o produkty lidových tvůrců a řemeslníků nebo o hmotné doklady dochovaných tradic a obřadů, řada z nich je dnes již ohrožená na své existenci nebo dochází k inovacím, které bez bližšího studia snadno uniknou odbornému zpracování.

Příležitosti

- **Zájem cestovního ruchu o oblast tradiční lidové kultury** – může přinést zvýšení obecného povědomí o zvycích a obyčejích našich regionů
- **Trvalý zájem veřejnosti o muzea v přírodě** – je příležitostí pro zvyšování obecného povědomí o projevech hmotné a nehmotné tradiční lidové kultury v regionech ve specifickém prostředí jejich objektů a areálů

- **Zájem samospráv na využití tradiční lidové kultury pro vlastní prezentaci, reprezentaci a identifikaci** - prostřednictvím regionálních programů, kulturních pořadů, udělování regionálních ocenění nositelům kulturních statků, vedení krajských seznamů
- **Zájem samospráv na plnění zachovných opatření prvků** zapsaných do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR a do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva – pozitivní vliv vzdělávací a osvětové činnosti odborných institucí odpovědných za plnění závazků vyplývajících ze zápisu statků do Reprezentativního seznamu
- **Zájem místních společenství a občanské společnosti vůbec o tuto část kulturního dědictví poskytuje prostor pro rozvoj dobrovolnictví**
- **Možnost využití místních tradic lidové kultury pro školní vzdělávání dětí a mládeže** (Rámcové vzdělávací programy)
- **Zájem fakult vysokých škol, na nichž se nevyučuje etnologie/etnografie jako hlavní obor, o využití znalostí z oblasti péče o tradiční lidovou kulturu v učebním plánu** – potenciál lze spatřovat hlavně v oborech muzeologie, arts management, cestovní ruch, regionální rozvoj, odívání, architektura a gastronomie
- **Zájem zahraničních návštěvníků** – o prezentaci a produkci tradiční lidové kultury, zejména lidovou hudbu a tanec, řemeslné výrobky apod.
- **Potenciál k mezinárodní spolupráci** – a to jak v rámci příhraniční a regionální spolupráce, tak v rámci UNESCO. Jde zejména o dokumentační a prezentační projekty, výměnu sbírkových muzejních fondů a koordinovaný postup při přípravách nadnárodních nominací k zápisu do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva.
- **Využití některých aspektů tradiční lidové kultury jako významných činitelů udržitelného rozvoje** – především řemeslných postupů, ale i dalších

Hrozby

- **Nepříznivý vývoj veřejných rozpočtů** – může významně ovlivnit i financování kultury v oblasti péče o tradiční lidovou kulturu
- **Klesající počet dobrovolných spolupracovníků** – je dán částečně tím, že většina dobrovolných spolupracovníků je vyššího věku a nedaří se je nahrazovat mladšími, dále i tím, že mezi mladšími není o takovou spolupráci příliš velký zájem
- **Nedostatečné ekonomické a materiální zázemí ve veřejné i soukromé sféře** – vede ke snižování výdajů domácností na kulturu, což je nepříznivým trendem pro celou oblast kultury bez výjimky
- **Neetické nakládání s projevy tradiční lidové kultury, jejich nositeli a dokumentačním materiálem těchto projevů a nositelů** – zkreslování a zneužití této součásti kulturního dědictví komerčními subjekty, nesprávné informování masovými, zejména elektronickými sdělovacími prostředky, způsobené povrchním přístupem tvůrců
- **Pokles povědomí o tradiční lidové kultuře, regionálních a národních dějinách, identitě a kontinuitě českého kulturního prostředí**

- **Pokles obecné estetické úrovně** daný konzumním životním stylem velké části populace
- **Negativní vliv zvýšeného zájmu turistů v lokalitách s významnou tradicí** – velký příliv turistů a návštěvníků způsobený masivní reklamou může přispět k narůstání nežádoucích jevů v rámci akcí úzce spojených s prováděním lidových zvyků a obyčejů; snahy místních zvládat příliv turistů mohou mít negativní vliv na průběh a význam těchto akcí. Zvýšený turistický zájem může vést k nevhodné komercializaci projevů tradiční lidové kultury.

C. Předmět péče, cíle, nástroje a konkrétní úkoly

1. Předmět péče

Ve shodě s Úmluvou o zachování nemateriálního kulturního dědictví, která je platná pro Českou republiku od 18. května 2009, se v podmínkách České republiky nemateriálním dědictvím rozumí zejména nemateriální složka tradiční lidové kultury. Jejím jednotlivými prvky se dle Úmluvy rozumí zkušenosti, znázornění, vyjádření, znalosti, dovednosti, jakož i nástroje, předměty, artefakty a kulturní prostory s nimi související, které společensví, skupiny a v některých případech též jednotlivci považují za součást svého nemateriálního kulturního dědictví. Toto nemateriální kulturní dědictví, předávané z pokolení na pokolení, je společensvími a skupinami lidí neustále přetvářeno v závislosti na jejich prostředí, na jejich interakci s přírodou a na jejich historii, je znakem jejich identity a kontinuity, podporuje úctu ke kulturní rozmanitosti a lidské tvořivosti s přihlédnutím k historickým vlivům a tradicím jiných národností historicky sídlících a dlouhodobě ovlivňujících kulturu na českém území.

Takto vymezená nemateriální složka tradiční lidové kultury se projevuje zejména v těchto oblastech:

- ústní tradice a vyjádření;
- interpretační umění;
- společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události;
- vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru;
- dovednosti spojené s tradičními řemesly.

Pro účely této koncepce se berou v úvahu pouze prvky tradiční lidové kultury slučitelné s právními normami týkajícími se lidských práv, jakož i se zásadami vzájemné úcty mezi společensvími, skupinami i jednotlivci, včetně rovného postavení žen a mužů, a trvale udržitelného rozvoje.

2. Cíl péče

Základním cílem je podpořit uchování dosud existujících projevů nemateriální tradiční lidové kultury a předat je příštím generacím. K tomu budou směřovat opatření, jejichž plnění bylo započato v minulém období:

- pokračovat v identifikaci a dokumentaci projevů tradiční lidové kultury a tento proces považovat za kontinuální vzhledem k proměnám tradiční lidové kultury;
- vést a doplňovat Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky jako nástroj péče o nejvýznamnější projevy tradiční lidové kultury České republiky; užívat ho jako nástroj záchrany pro ty z nich, které jsou ohroženy zánikem;
- vést a doplňovat soupisy regionálně významných prvků tradiční lidové kultury ve všech krajích, kde již byly tyto soupisy zavedeny;
- zavést soupisy regionálně významných prvků tradiční lidové kultury i v krajích, kde ještě zavedeny nebyly (Středočeský a Moravskoslezský kraj);
- průběžně doplňovat vytvořené funkční elektronické databáze v oblasti tradiční lidové kultury; jejich obsah více popularizovat, využít při tom pomoci médií;
- popularizovat srozumitelnou formou výsledky výzkumů, aby byly přístupné odborné a široké veřejnosti a využitelné pro výuku ve školách;
- v zájmu uchování tradiční lidové kultury důsledně prosazovat tradiční lidovou kulturu do rámcových vzdělávacích programů škol a do ostatních výchovně vzdělávacích aktivit; využívat k této činnosti spolupráci s místními paměťovými institucemi;
- nadále využívat formy veřejného oceňování v zájmu předávání tradiční lidové kultury;
- prohloubit prezentaci tradiční lidové kultury a nových poznatků prostřednictvím odborných institucí a médií;
- podporovat dodržování Etického kodexu vytvořeného Českou národopisnou společností;
- inspirovat se mezinárodně doporučovanými osvědčenými postupy pro péči o tradiční lidovou kulturu a důsledně implementovat Úmluvu do praxe.

3. Nástroje

K naplnění těchto cílů budou využity zejména nástroje, které se v předchozím období osvědčily jako efektivní, zajímavé a perspektivní. Jsou to zejména ekonomické nástroje ve formě programů v těchto oblastech:

a) finanční podpora tradiční lidové kultury na úrovni obcí, krajů a Ministerstva kultury - významně napomáhá plnění úkolů příspěvkových organizací Ministerstva kultury a regionálních pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu, paměťových institucí na všech úrovních, realizaci projektů právnických a fyzických osob, s preferencí pro projekty týkající se identifikace a dokumentace tradiční lidové kultury a péče o prvky zapsané do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky a prezentace činnosti Nositelů tradice lidových řemesel;

b) výzkum a vývoj - institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací zřízených MK a dalšími institucemi; podpora výzkumu v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II); možnost ocenění podle nařízení vlády č. 71/2013 Sb., o podmínkách pro ocenění výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací;

c) poskytování tvůrčích a studijních stipendií Ministerstva kultury v oblasti tradiční lidové kultury pro fyzické osoby se zaměřením na podporu lepšího postavení na trhu (týká se zejména Nositelů tradice lidových řemesel a jejich následovníků) a pro fyzické osoby se zájmem podílet se svými osobními projekty na dokumentaci významných a ohrožených prvků tradiční lidové kultury;

d) udělování cen Ministerstva kultury v oblasti tradiční lidové kultury dle nařízení vlády č. 5/2003 Sb., o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury, ve znění pozdějších předpisů - udělování titulu Nositel tradice lidových řemesel a Ceny v oborech zájmových uměleckých aktivit – obor tradiční lidová kultura a folklor, případně i Ceny za přínos k rozvoji české kultury;

e) zabezpečení plnění závazků vyplývajících z Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví;

a další nástroje metodického a správního charakteru:

- prostřednictvím vyhodnocení plnění této Koncepce a zpracování mezinárodně požadovaných zpráv o plnění Úmluvy získat sebereflexi a základ pro příští aktualizaci tohoto koncepčního materiálu;
- zabezpečit existenci a činnost celostátního odborného pracoviště Národního ústavu lidové kultury a funkční sítě regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu, jak požaduje čl. 13 Úmluvy;
- využívat činnosti Národní rady pro tradiční lidovou kulturu pro dialog o koncepčních otázkách péče o tradiční lidovou kulturu se zainteresovanými nevládními subjekty;
- zohlednit předávání tradiční lidové kultury v rámcových vzdělávacích programech škol s důrazem na zásadu „místní společenství – místní tradiční lidová kultura - místní škola“;
- trvale vyzývat orgány krajských a městských samospráv, zájmová společenství k oceňování významných počínů v této oblasti;
- existence a činnost Vojenského uměleckého souboru zřízeného Ministerstvem obrany (Ondráš);
- usilovat o trvalou pozornost médií tématům z oblasti tradiční lidové kultury

4. Konkrétní úkoly

4.1 Identifikace projevů tradiční lidové kultury

4.1.1. Provádět identifikaci projevů tradiční lidové kultury a používat její výsledky pro plánování dalších činností v oblasti péče o tradiční lidovou kulturu.

Zajistí: NÚLK ve spolupráci s regionálními odbornými pracovišti pro péči o tradiční lidovou kulturu

Doporučuje se: krajským orgánům podporovat kulturní instituce v této činnosti

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.1.2 Etnokartograficky zpracovávat výskyt žijících identifikovaných projevů tradiční lidové kultury na území České republiky. Zajistit průběžnou aktualizaci tohoto zpracování.

Zajistí: Ministerstvo kultury prostřednictvím NÚLK ve spolupráci s Akademií věd ČR, v.v.i., univerzitami a regionálními odbornými pracovišti pro péči o tradiční lidovou kulturu

Doporučuje se: krajským orgánům podporovat kulturní instituce v jejich práci na etnokartografickém zpracování identifikace projevů tradiční lidové kultury na regionální, případně místní úrovni a využívat výsledků pro operativní a koncepční opatření na území v jejich působnosti

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.1.3 Podporovat práce na vytváření standardního názvosloví projevů tradiční lidové kultury, upřesňování pracovních termínů, pojmů, kategorií prvků a reálií pro systém identifikace a dokumentace tradiční lidové kultury postihnutečných etnografickými metodami.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Akademií věd ČR, v.v.i., a Českou národopisnou společností, z.s.

Doporučuje se: orgánům územní samosprávy podporovat instituce při případné spolupráci na vytváření standardního názvosloví

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.1.4 Využívat a doplňovat na všech úrovních sítě dobrovolných neprofesionálních dokumentátorů (zpravodajů) pro identifikaci a dokumentaci projevů tradiční lidové kultury; poskytovat jim metodickou pomoc podle územní příslušnosti regionálních pracovišť. Spolupracovat se sítí dopisovatelů České národopisné společnosti, z.s.

Zajistí: Ministerstvo kultury prostřednictvím NÚLK a ve spolupráci s regionálními odbornými pracovišti pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích, Českou národopisnou společností, z.s., a dalšími kulturními institucemi na regionální a místní úrovni

Doporučuje se: orgánům územní samosprávy podporovat instituce při vytváření sítě dobrovolných dokumentátorů projevů tradiční lidové kultury

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2 Dokumentace projevů tradiční lidové kultury

4.2.1 Ve smyslu „Koncepce identifikace a dokumentace tradiční lidové kultury“ zajišťovat periodicky dokumentaci projevů tradiční lidové kultury, zejména těch, které jsou bezprostředně ohroženy, tyto dokumentovat v pravidelných cyklech podle stupně ohrožení.

Zajistí: Ministerstvo kultury prostřednictvím NÚLK a ve spolupráci s regionálními odbornými pracovišti pro péči o tradiční lidovou kulturu a dalšími muzejními institucemi

Doporučuje se: orgánům krajů podporovat tuto činnost regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu a orgánům dotčených měst podporovat organizace ve své působnosti zabývající se tímto úkolem

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2.2 V muzeích, která mají etnografické sbírky, vytvářet odborné a ekonomické podmínky:

- a) pro systematické výzkumy a dokumentaci projevů tradiční lidové kultury v terénu,
 - b) pro archivní výzkumy a rešerše ve specializovaných fondech archivů, muzeí a knihoven.
- Prioritně se věnovat jevům bezprostředně ohroženým zánikem.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Doporučuje se: krajským orgánům vytvořit jimi zřizovaným muzejním institucím vhodné podmínky pro tuto činnost

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2.3 Pokračovat v budování informačních databází (např. eSbírky, GIS) archiválií, sbírkových předmětů a dokumentačních fondů z oblasti tradiční lidové kultury v muzeích, knihovnách, ústavech Akademie věd ČR, v.v.i., a na univerzitách. Zpřístupnit tyto databáze ve smyslu autorského zákona zdarma pro vědecké, výchovné a další účely ve veřejném zájmu.

Zajistí: Ministerstvo kultury prostřednictvím NÚLK a ve spolupráci s dalšími odbornými institucemi, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s vysokými školami, Akademie věd ČR, v.v.i.

Doporučuje se: orgánům územní samosprávy podporovat odborné organizace ve své působnosti v budování databází dokumentačních fondů a využívat těchto databází pro vlastní koncepcí péče o tradiční lidovou kulturu na spravovaném území

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2.4 Rozšiřovat sbírkové fondy z oboru tradiční lidové kultury.

Zajistí: Ministerstvo kultury prostřednictvím výkupů a akvizic jím zřizovaných sbírkotvorných institucí, další muzejní instituce na úrovni krajů a obcí

Doporučuje se: orgánům územní samosprávy, aby podporovaly akviziční činnost jimi zřizovaných sbírkotvorných institucí s přihlédnutím k jejich sbírkotvorné činnosti v oblasti tradiční lidové kultury daného regionu

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2.5 Průběžně doplňovat Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky, vedený Ministerstvem kultury podle schválené metodiky, o nejvýznamnější prvky této části národního kulturního dědictví. Periodicky sledovat a dokumentovat proměny jeho částí a veřejné užití. Podle vzoru tohoto ústředního seznamu vytvořit a vést ve všech krajích krajské soupisy regionálně významných prvků tradiční lidové kultury. *Z důvodů koordinace vytvářet na úrovni Ministerstva kultury pracovní seznam prioritních záměrů nominací do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky, do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva a do Registru osvědčených postupů.*

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s orgány územní samosprávy a případně se zástupci společenství, která jsou nositeli navrhovaných či zapsaných statků

Doporučuje se: krajským orgánům ve spolupráci s regionálními odbornými pracovišti pro péči o tradiční lidovou kulturu vést na úrovni krajů soupisy regionálně významných prvků tradiční lidové kultury

Termín: průběžně, vytvoření krajských soupisů ve všech krajích do konce roku 2016

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2.6 Zpracovávat periodické zprávy k implementaci Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví podle mezinárodního zadání a zprávy o plnění této koncepce jako nástroj k aktualizaci postupů v oblasti péče o tradiční lidovou kulturu.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Termín: průběžně; závěrečná zpráva 1. pololetí 2020

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2.7 Rozvíjet odbornou, informační, školící a metodologickou činnost regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích, a to zejména:

- a) identifikaci a dokumentaci projevů tradiční lidové kultury a péči o ně,
- b) pořádání specializovaných školení pro dobrovolné dokumentátory (zpravodajce), profesionální pracovníky dokumentace a sbírek,
- c) vytváření specializovaných databází,
- d) poskytování informací veřejnosti,
- e) poskytování metodické pomoci veřejné správě a odborným institucím v otázkách péče o tradiční lidovou kulturu,
- f) shromažďování informací o nejúspěšnějších postupech v uchovávání, prezentaci a předávání projevů tradiční lidové kultury
- g) průběžné dodávání informací do ústředních databází věnovaných tradiční lidové kultuře a do krajských soupisů.

Zajistí: Regionální odborná pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu ve spolupráci s NÚLK za podpory Ministerstva kultury

Doporučuje se: krajským orgánům, aby v tomto ohledu nadále podporovaly jimi pověřená regionální odborná pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu

Termín: trvale

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2.8 Podporovat projekty v oblasti výzkumu a vývoje naplňující cíle programu NAKI II v části globálních i specifických cílů programu zaměřených na tradiční lidovou kulturu.

Zajistí: Ministerstvo kultury na základě výsledků veřejných soutěží ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2.9 Zajišťovat institucionální podporu dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumných organizací.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Radou pro výzkum, vývoj a inovace

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.2.10 V rámci činnosti Ministerstva kultury, NÚLK a regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu využívat pro terénní výzkumy a dokumentaci tradiční lidové kultury studentských diplomových, bakalářských, ročníkových a seminárních prací a motivovat k tomu studenty mimo jiné prostřednictvím výběrových dotačních řízení. Tím přispívat k lepší profesionální připravenosti mladých odborníků pro práci v muzeích a vědeckých ústavech.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Akademií věd ČR, v.v.i., Ústavem etnologie FF UK Praha, Ústavem evropské etnologie FF MU Brno, případně s dalšími vysokými školami

Doporučuje se: regionálních odborným pracovištím pro péči o tradiční lidovou kulturu využívat této spolupráce se studenty

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3 Uchovávání, šíření, prezentace a předávání hodnot tradiční lidové kultury

4.3.1 Nadále podporovat využívání poznatků o tradiční lidové kultuře ve výchovně vzdělávacím procesu ve školách (v mateřských a základních školách, základních uměleckých školách, středních školách, včetně umělecko-řemeslných škol, a vyšších odborných školách). Zároveň tuto problematiku využívat jako možného prostředku výchovy k toleranci, ke genderové rovnosti, proti rasismu a xenofobii.

Zajistí: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Doporučuje se: orgánům územní samosprávy, pokud jsou zřizovateli škol, aby podporovaly osvojování místních a regionálně typických projevů tradiční lidové kultury v rámci školní výuky a výchovy

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: 0

4.3.2 Zpracovávat a vydávat učební texty, obrazové a zvukové pomůcky pro školní a mimoškolní výchovu k poznávání a osvojování projevů tradiční lidové kultury České republiky se zvláštním zřetelem na prvky zapsané do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky a do krajských soupisů regionálně významných prvků tradiční lidové kultury. Dbát na využívání témat z oblasti tradiční lidové kultury při sestavování Rámcových vzdělávacích programů škol.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

Doporučuje se: krajským orgánům prostřednictvím regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu spolupracovat na tomto úkolu v rámci muzejní pedagogiky

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury, popř. dalších kapitol

4.3.3 Podporovat mimoškolní formy vzdělávání a školení prostřednictvím výběrových dotačních řízení a programu tvůrčích a studijních stipendií zaměřených na péči o tradiční lidovou kulturu.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.4 Zajistit pravidelné zpracovávání přehledu regionálních akcí zaměřených na uchování a prezentaci prvků tradiční lidové kultury široké veřejnosti s přihlédnutím na jejich využití i pro kulturní turismus.

Zajistí: Ministerstvo kultury prostřednictvím NÚLK, Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s Českou centrálou cestovního ruchu CzechTourism, regionální odborná pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu

Doporučuje se: krajským orgánům podporovat tuto činnost prostřednictvím regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu

Termín: pravidelně každý rok

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.5. Provozovat a průběžně aktualizovat centrální elektronickou databázi věnující se tradiční lidové kultuře a její dokumentaci. Zpřístupnit výstupy z této databáze široké veřejnosti prostřednictvím internetového portálu www.lidovakultura.cz. Tuto databázi komplexně rozvíjet, uživatelsky zpříjemnit a ve spolupráci s regionálními pracovišti pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích pravidelně doplňovat obsah.

Zajistí: NÚLK ve spolupráci s regionálními odbornými pracovišti pro péči o tradiční lidovou kulturu

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.6 Využívat a podle potřeby doplňovat formy a způsoby veřejného oceňování¹ jednotlivců, kolektivů, těles a organizací, které významně přispívají k naplňování péče o tradiční lidovou kulturu a k její ochraně nebo šíření. Oceňovat nejlepší výsledky interpretace a prezentace projevů tradiční lidové kultury. Zejména

a) nadále udělovat titul „Nositel tradice lidových řemesel“², jako zvláštní formu veřejného uznání mistrům lidových řemesel, kteří dokonale ovládají tradiční technologie a předávají je dalším následovníkům,

b) navrhnout ocenění za zásluhy v péči o tradiční lidovou kulturu Cenou Ministerstva kultury za přínos k rozvoji české kultury a Cenou Ministerstva kultury v oborech zájmových uměleckých aktivit,

c) po dohodě se zainteresovanými občanskými iniciativami uvážit formu morálního oceňování nejlepších publicistických počinů v oblasti tradiční lidové kultury.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s občanskými iniciativami

Doporučuje se: orgánům krajských samospráv, aby postupovaly obdobným způsobem a vytvářely vlastní systémy veřejného oceňování, pokud ocenění dosud nezřídily.

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.7 Pokračovat v činnosti Národní rady pro tradiční lidovou kulturu, která působí jako poradní orgán ministra kultury, ve prospěch zachování a péče o nejvýznamnější projevy tradiční lidové kultury, zejména prvky zapsané do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky. Dále pokračovat v dialogu Ministerstva kultury s odborníky z oboru etnologie, muzeologie, památkové péče, religionistiky, sociologie, dějin umění, hudební, filmové a divadelní vědy, estetiky, architektury a techniky, školství a osvěty, médií, regionalistiky i relevantních spolků.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.8 Prostřednictvím výběrových dotačních řízení vyhlašovaných Ministerstvem kultury napomoci nositelům prvků tradiční lidové kultury, zejména zapsaných do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky a do krajských seznamů, s praktickým prováděním prvků, jsou-li spjaty se zvláště náročnými podmínkami.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.9 Prostřednictvím výběrových dotačních řízení vyhlašovaných Ministerstvem kultury podporovat přípravu a realizaci plánů péče o prvky zapsané do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Doporučuje se: orgánům krajů podporovat jím zřizované instituce, aby se mohly podílet na realizaci těchto plánů

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.10 V návaznosti na výsledky dotazníkových šetření „Identifikace a dokumentace tradiční lidové kultury v ČR“ (2006 – 2010) v jednotlivých krajích pokračovat v průběžné dokumentaci projevů tradiční lidové kultury; věnovat pozornost přípravě a zpracování nominací k zápisu do soupisů regionálně významných prvků tradiční lidové kultury na úrovni krajů (krajské seznamy).

Zajistí: regionální odborná pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu ve spolupráci s Ministerstvem kultury a s NÚLK

¹ Rozumí se pouze taková ocenění, která nejsou v rozporu s nařízením vlády č. 5/2003 Sb.

² Titul je udělován podle nařízení vlády č. 5/2003 Sb., o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury, ve znění nařízení vlády č. 98/2006 Sb., vychází z projektu UNESCO „Žijící lidské poklady“

Doporučuje se: orgánům územní správy podporovat finančně tuto činnost regionálních pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.11 Prostřednictvím regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu zajistit dle osnovy vytvořené NÚLK jednotné zpracování výstupů projektu „Identifikace a dokumentace tradiční lidové kultury v České republice“ (2006 – 2010). Výsledkem bude jednotně zpracovaný sběr z celé České republiky, který bude publikován a porovnán s významnými výzkumy (např. v 50. letech 20. století).

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s NÚLK a regionálními odbornými pracovišti pro péči o tradiční lidovou kulturu

Doporučuje se: orgánům územní správy podporovat finančně tuto činnost regionálních pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích

Termín: do konce roku 2020

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.12 Zabezpečit dostupnost informací o tradiční lidové kultuře široké veřejnosti především prostřednictvím regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích, ale i prostřednictvím sítě knihoven, muzeí, archivů, vědeckých a dalších odborných institucí.

NÚLK ve spolupráci s regionálními odbornými pracovišti pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích a s Českou národopisnou společností budou poskytovat konzultace ke zkvalitnění prezentace zvláště významných projevů tradiční lidové kultury.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s NÚLK a s Ministerstvem vnitra

Doporučuje se: orgánům krajů, České národopisné společnosti, z.s., a Asociaci muzeí a galerií České republiky podílet se na tomto úkolu

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: 0

4.3.13 Upozorňovat na existenci Etického kodexu zpracovaného a uveřejněného Českou národopisnou společností, z.s., a apelovat na dodržování zásad v něm obsažených.

Zajistí: Česká národopisná společnost, z.s., Ministerstvo kultury ve spolupráci s NÚLK

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: 0

4.3.14 Veřejně prezentovat odbornou činnost sbírkových institucí prostřednictvím výstav a živých ukázek projevů tradiční lidové kultury, např. řemeslných technologií, obřadů, obyčejů, zvyků, hudby a tance. Využívat přitom spolupráci řemeslníků, interpretů, lektorů a moderní prezentační technologie.

Ve výběrových dotačních řízeních podporovat tyto typy prezentačních projektů.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s NÚLK, regionální pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích a další sbírkové instituce

Doporučuje se: orgánům územní samosprávy vytvořit podmínky pro realizaci tohoto úkolu v krajích v rámci grantového systému

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.15 Muzea v přírodě jsou ideálním prostorem pro prezentaci nejen lidové architektury a tradičních řemeslných technologií, ale také nemateriálních projevů tradiční lidové kultury, proto je třeba věnovat zvláštní pozornost rozvoji prezentace tradiční lidové kultury v těchto institucích.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s NÚLK, regionální pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích a další muzejní instituce

Doporučuje se: orgánům územní samosprávy vytvořit podmínky pro realizaci tohoto úkolu v krajích v rámci grantového systému

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.16 Motivovat prostřednictvím výběrových dotačních řízení k účinné péči o tradiční lidovou kulturu, jejímu uchování a dokumentaci. Zejména

- a) podporovat udržování a případnou revitalizaci zvláště významných a ohrožených místních a regionálních obřadů, obyčejů a zvyků v místech jejich současné či nedávné existence,
- b) upřednostňovat při rozhodování o podpoře dokumentace a prezentace ty projevy, které jsou zahrnuty do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva, do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky a projevy bezprostředně ohrožené,
- c) podporovat publikační a vydavatelskou činnost tematicky zaměřenou na tradiční lidovou kulturu, zejména na prvky zapsané do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva, do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky a do krajských seznamů,
- d) podporovat pořádání regionálních, národních a mezinárodních festivalů, přehlídek, soutěží a tvůrčích dílen.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Doporučuje se: orgánům krajů postupovat obdobně a prostřednictvím vlastních dotačních programů podporovat provádění místních tradic lidové kultury

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.3.17 Zajišťovat statisticko-ekonomická data týkající se prezentace tradiční lidové kultury (např. data o návštěvnosti kulturních akcí pro veřejnost, výši výdajů veřejnoprávních rozpočtů na návštěvnost, počtu prezentačních akcí apod.).

Odpovídá: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: 0

4.4 Mezinárodní spolupráce

4.4.1 Podporovat mezinárodní spolupráci v oblasti prezentace a ochrany tradiční lidové kultury, mimo jiné formou výměny koncepčních materiálů zaměřených na lepší péči o tradiční lidovou kulturu ve smyslu Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: 0

4.4.2 Podporovat formou příspěvku na provoz

- a) realizaci dvoustranných a mnohostranných projektů v oblasti dokumentace, prezentace a ochrany projevů tradiční lidové kultury,
- b) výměnu vědeckých a technických publikací, časopisů, audiovizuálních nosičů aj.,
- c) mezinárodní setkání odborníků a jejich zahraniční studijní cesty.

Prioritně podporovat spolupráci se zeměmi Visegrádu, EU a s rozvojovými zeměmi ve smyslu Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví a Úmluvy o zachování a podpoře rozmanitosti kulturních projevů, jichž je Česká republika smluvní stranou.

Zajistí: zřizovatelé příspěvkových organizací na všech úrovních podle svých rozpočtových možností

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury, popř. dalších rozpočtových kapitol

4.4.3 Podporovat výměnu kulturních hodnot tradiční lidové kultury v rámci vyhlašovaných státních výběrových dotačních řízení. Využívat k tomu také prováděcích plánů k uzavřeným dohodám o kulturní spolupráci s jednotlivými státy.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Doporučuje se: orgánům územní samosprávy využívat při výměně kulturních hodnot prezentaci místních tradic lidové kultury v zahraničí

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury

4.4.4 Podporovat participaci České republiky na speciálních programech a projektech mezivládních organizací (UNESCO, Evropská unie, Visegrád a jiná regionální uskupení) v oblasti péče o tradiční lidovou kulturu.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury a Ministerstva zahraničních věcí

4.4.5 Pozorně posuzovat, případně předkládat zvláště odůvodněné návrhy k zápisu mezinárodně významných projevů tradiční lidové kultury České republiky do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva a do Registru osvědčených postupů při péči o zachování nemateriálního kulturního dědictví, zřízených Úmluvou o zachování nemateriálního kulturního dědictví. Tím posilovat mezinárodní prestiž České republiky a zviditelňovat její tradiční nemateriální kulturní dědictví ve světě.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí

Termín: průběžně

Dopad na státní rozpočet: v rámci rozpočtu Ministerstva kultury a Ministerstva zahraničních věcí

D. Nároky na státní rozpočet

1. Provoz a činnost příspěvkových organizací zřizovaných Ministerstvem kultury

Bude zajišťován v rámci předpokládaného vývoje státního rozpočtu a rozpočtové kapitoly 334-Ministerstvo kultury. Nepředpokládají se zvýšené nároky na státní rozpočet.

2. Investiční akce příspěvkových organizací zřizovaných Ministerstvem kultury

Budou financovány v rámci předpokládaného vývoje státního rozpočtu a rozpočtové kapitoly 334-Ministerstvo kultury prostřednictvím registrovaných investičních programů. Nepředpokládají se zvýšené nároky na státní rozpočet.

3. Výdaje na výzkum a vývoj

Budou hrazeny z Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity NAKI (u projektů, jejichž doba řešení zasahuje do let 2016 a 2017 – přijaté závazky) a Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II), a to dle výsledků veřejných soutěží ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích realizovaných k oběma výzkumným programům a možností schválených výdajů státního rozpočtu na výzkum, experimentální vývoj a inovace pro jednotlivé roky a tyto výzkumné programy. Program NAKI obsahuje samostatnou prioritu 1.3. – Nehmotné kulturní dědictví, Program NAKI II specifický cíl 1.2 Výzkum a jeho uplatnění – jazyk a literatura či cíl 1.3 Výzkum a jeho uplatnění – umělecká tvorba. I v části globálního cíle 2. Kulturní dědictví lze uplatnit výzkumné projekty zaměřené na oblast tradiční lidové kultury přiměřeně definovaným cílům v rámci tohoto globálního cíle.

Další prostředky v oblasti výzkumu a vývoje může každá výzkumná organizace získat v rámci institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na základě zhodnocení jí dosažených výsledků ve smyslu ustanovení § 4, odst. 2, písm. a) zákona č. 130/2002 Sb.

4. Výdaje v programu Ministerstva kultury „Kulturní aktivity“ (dále jen KA) V rámci programu Kulturních aktivit realizuje Ministerstvo kultury podporu péče o tradiční lidovou kulturu několika způsoby:

- a) účelová podpora příspěvkových organizací Ministerstva kultury (národní akce)
- b) výběrové dotační řízení na podporu tradiční lidové kultury
- c) program poskytování příspěvků na tvůrčí a studijní účely (stipendia)

Přehled uveden v tabulce č. 1.

5. Výdaje na udělování Cen Ministerstva kultury

Součástí nařízení vlády č. 5/2003 Sb., o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury, ve znění pozdějších předpisů, je i udělování cen v oblasti tradiční lidové kultury, a to:

- a) udělování titulu Nositel tradice lidových řemesel;
- b) udělování ceny v oborech zájmových uměleckých aktivit – obor tradiční lidová kultura a folklor.

Výdaje plánované na udělování těchto cen jsou uvedeny v tabulce č. 2. Tyto výdaje jsou zahrnuty v rámci věcných výdajů Ministerstva kultury.

Tab. č. 1 – PROGRAM „KULTURNÍ AKTIVITY“ 2016-2020
(návrh optimálního rozpočtu - v tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
KA příspěvkových organizací MK	1.780	2.460	2.030	2.300	2.300
Podpora tradiční lidové kultury	7 000	8 000	8 000	9 000	10 000
Program poskytování stipendií	200	200	300	300	300
Celkem	8.980	10.660	10.330	11.600	12.600

**Tab. č. 2 – PŘEDPOKLÁDANÉ VÝDAJE NA UDĚLOVÁNÍ CEN
MINISTERSTVA KULTURY (v tis. Kč)**

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Udělování titulu Nositel tradice lidových řemesel</i>	<i>250</i>	<i>250</i>	<i>250</i>	<i>250</i>	<i>250</i>
<i>Udělování Ceny MK v oboru tradiční lidová kultura a folklor</i>	<i>50</i>	<i>50</i>	<i>50</i>	<i>50</i>	<i>50</i>
<i>Celkem</i>	<i>300</i>	<i>300</i>	<i>300</i>	<i>300</i>	<i>300</i>

E. Stav, kterého bude dosaženo naplněním cílů této koncepce

1. Plnění úkolů přispěje ke zvýšení úrovně znalostí o tradiční lidové kultuře v České republice, bude zajištěna aktualizace těchto poznatků alepší se péče o ni.
2. Vytvoří se lepší podmínky pro důstojné provádění jevů tradiční lidové kultury na místní úrovni a tím i pro celkovou prezentaci dotčených obcí a měst.
3. Budou stabilizovány podmínky pro implementaci Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví a dalších mezinárodně právních instrumentů.
4. Prostřednictvím spolupráce regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích a národního pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu (NÚLK) na trvalé aktualizaci příslušných webových portálů a databází se zvýší dostupnost informací o tradiční lidové kultuře pro odbornou i laickou veřejnost.
5. Činnost regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích a národního pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu (NÚLK) přispěje ke zvýšení úrovně péče o tradiční lidovou kulturu a její využití pro vzdělávací a výchovné účely.
6. Popularizace Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky a dosud vzniklých krajských seznamů pomůže urychlit proces vzniku seznamů ve zbývajících krajích; existence a popularizace těchto seznamů celkově pomůže zvýšit prestiž významných prvků tradiční lidové kultury ve společnosti.
7. Potenciál Národního ústavu lidové kultury, který má status výzkumné organizace, bude i nadále využit v programech aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI a NAKI II) a v systematickém rozvoji výzkumné činnosti institucionálně podporované ze státního rozpočtu.
8. Realizace této koncepce přispěje k naplnění cílů Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020 (s výhledem do roku 2025), kterou vláda České republiky vzala na vědomí svým usnesením č. 393 ze dne 15. 4. 2015.
9. Naplněním cílů této koncepce se udrží dobré postavení České republiky v UNESCO.
10. Budou vytvořeny předpoklady pro další rozvoj péče o tradiční lidovou kulturu a s ní spojených vědních oborů v České republice po roce 2020.